

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 10 mars 2023

Mål nr

B 338-23

ANSÖKANDE STAT

Republiken Turkiet

PERSON SOM FRAMSTÄLLNINGEN AVSER

Ömer Altun, 19930929

Medborgare i Turkiet

Frihetsberövande: Häktad

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Marcus Larsson

Luterkort Advokatbyrå HB

Stortorget 17

211 22 Malmö

SAKEN

Prövning enligt 18 § lagen (1957:668) om utlämning för brott

Dok.Id 255061

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax -
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid
08:00–12:00
13:15–16:00

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Högsta domstolen förklarar att det inte finns hinder enligt utlämningslagen mot utlämning av Ömer Altun till Turkiet. En utlämning är inte heller oförenlig med Europakonventionen.

Marcus Larsson ska få ersättning av allmänna medel för biträdet åt Ömer Altun med 117 623 kr. Av beloppet avser 42 066 kr arbete, 25 560 kr tidsspillan, 26 472 kr utlägg och 23 525 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

Ömer Altun ska fortfarande vara häktad i utlämningsärendet.

Sekretessbestämmelserna i 18 kap. 17 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämpliga för de uppgifter som hänför sig till brottsutredningen och som har lagts fram inom stängda dörrar. Sekretessen omfattar dock inte uppgifter som tas in i detta beslut.

UTLÄMNINGSFRAMSTÄLLNINGEN M.M.

Framställningen

Chefsåklagarmyndigheten i Bilecik i Turkiet har begärt att den turkiske medborgaren Ömer Altun ska utlämnas för straffverkställighet.

Riksåklagarens yttrande

Enligt riksåklagaren finns det inte hinder mot utlämning enligt utlämningslagen. Riksåklagaren har vidare anfört att en utlämning inte skulle vara oförenlig med Europakonventionen eller Barnkonventionen.

Ömer Altuns inställning m.m.

Ömer Altun har förnekat brotten som lagts till grund för utlämningsframställningen och motsatt sig utlämning. Han har gjort gällande att det föreligger

hinder mot utlämning enligt 4, 6, 7 och 9 §§ utlämningslagen samt att en utlämning skulle vara oförenlig med artiklarna 3 och 6 i Europakonventionen.

Med anledning av utlämningsärendet greps Ömer Altun den 1 augusti 2022 och anhölls dagen därpå. Han häktades den 27 september 2022 i utlämningsärendet och är alltjämt häktad.

SKÄL

De åberopade domarna

1. Till stöd för utlämningsframställningen har åberopats en samlingsdom omfattande fem domar meddelade i Turkiet under 2021. Samlingsdomen meddelades av det verkställande domarämbetet i Bilecik den 15 februari 2022. I samlingsdomen anges att Ömer Altun har dömts för grovt bedrägeri i fem olika rättegångar till fängelse i sammanlagt 13 år och 24 månader. Brotten har begåtts på olika platser i Turkiet under perioden den 23 september 2018 till den 29 november 2019.

2. De fem domar som har upptagits i samlingsdomen har redovisats var för sig i begäran om utlämning.

- Den första domen, som har fastställts av Antalyas Regionala Domstol, meddelades den 17 februari 2021 av en domstol i Manavgat. Ömer Altun dömdes för grovt bedrägeri till fängelse i 3 år och 4 månader. Brottet bestod i att han via internet utannonserat bildelar till försäljning. Han mottog som en följd av annonsen betalning om 200 turkiska lira från målsäganden utan att leverera någon vara. Ömer Altun var inte närvarande vid huvudförhandlingen och biträdades eller företrädades inte heller av försvarare.
- Den andra domen meddelades den 10 mars 2021 av en domstol i Bursa. Ömer Altun dömdes för grovt bedrägeri till fängelse i

3 år och 4 månader. Brottet bestod i att han via internet utannonserat bildelar. Han mottog därefter betalning om 1 300 turkiska lira från målsäganden utan att leverera någon vara. Ömer Altun var inte närvarande vid huvudförhandlingen och biträdades eller företrädades inte heller av försvarare.

- Enligt den tredje domen, som har fastställts av Samsun Regionala Domstol, dömdes Ömer Altun den 15 april 2021 av domstol i Ordu för grovt bedrägeri till fängelse i 1 år och 8 månader. Brottet bestod i att Ömer Altun via internet utannonserat bildelar till försäljning. Han mottog därefter betalning om 600 turkiska lira från målsäganden utan att leverera någon vara. Ömer Altun var närvarande under i vart fall en del av rättegången och biträdades då av en försvarare. Av domen framgår att Ömer Altun accepterade anklagelsen, kände ånger och ville gottgöra målsägandens förlust.
- Den fjärde domen meddelades den 24 juni 2021 av en domstol i Bilecik. Ömer Altun dömdes för grovt bedrägeri till fängelse i 3 år och 4 månader. Brottet bestod i att han via internet utannonserat bildelar till försäljning. Han mottog därefter betalning om 575 turkiska lira från målsäganden utan att leverera någon vara. Ömer Altun var inte närvarande under rättegången och biträdades eller företrädades inte heller av försvarare.
- Slutligen finns en femte dom från den 25 juni 2021 från en domstol i Ankara. Ömer Altun dömdes för grovt bedrägeri till fängelse i 3 år och 4 månader. Även denna gång bestod brottet i att han via internet utannonserat bildelar till försäljning. Han mottog därefter betalning om 200 turkiska lira från målsäganden utan att leverera någon vara. Ömer Altun var inte närvarande under rättegången men i vart fall under en del av förfarandet företrädades han av försvarare.

3. Turkiet har avseende samtliga domar angett att Ömer Altun enligt artiklarna 311 och 5271 i den turkiska straffprocesslagen har rätt till en ny prövning av saken. Turkiet har också garanterat att Ömer Altun inte utan samtycke kommer att dömas för andra brott än de som är föremål för utlämningsprocessen.

Ömer Altuns uppgifter

4. Ömer Altun har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande.

5. Han har fru och två barn i Uzbekistan, där han också vistades en del under åren 2016 och 2017. Under perioden från september 2018 till november 2019 vistades han bara sporadiskt i Turkiet; han reste mellan Turkiet och bl.a. Georgien och Kazakstan. Han har varit närvarande vid endast en av de fem förhandlingarna. Dessutom förnekades han rätten att biträdas av advokat.

6. Flera av de brott han dömts för i Turkiet skulle vart och ett betraktas som ringa bedrägeri i Sverige. Vid den förhandlingen där han var närvarande klarades det ut att det hela var fråga om ett missförstånd. Målsäganden fick en återbetalning och återkallade sitt krav; det finns därför skäl att betvivla riktigheten av denna dom. Under alla förhållanden motsvarar den gärning som Ömer Altun dömdes för ett ringa bedrägeri som inte kan ligga till grund för utlämning.

7. Hanteringen i turkiska domstolar avseende de brott som han har dömts för visar på så grundläggande brister i fråga om rättssäkerhet att det inte kan antas att han kommer få en rättvis rättegång efter en utlämning till Turkiet. Det finns goda skäl att ifrågasätta de garantier som Turkiet lämnat om att han ska få nya rättegångar med hänsyn till de brister som Turkiet uppvisar i fråga om rättssäkerhet, demokrati och syn på mänskliga rättigheter.

8. Sedan 2016 har Gülenrörelsen betraktats som en terrororganisation. Anledningen till att de anklagar honom för att ha haft samröre med

organisationen är att han har använt ByLock, en applikation som man kommunicerar via. Vidare har han använt en bank som tillhörde Gülenrörelsen men som nu förstatligats. Slutligen har hans kamrater och arbetskollegor tillhört Gülenrörelsen. Efter 2016 och 2017 kom han tillbaka till Turkiet från Uzbekistan och blev arresterad igen, och han blev hörd. De visade en lista med namn och ville att han skulle identifiera dessa namn men han kände inte igen dem. Sen blev han anhållen och utsattes för våld. När han blev frisläppt lämnade han Turkiet. Vid slutet av 2018 åkte han tillbaka till Turkiet för att förnya sitt pass. Han befann sig 2020 och 2021 i Turkiet.

9. De brott som han begärs utlämnad för är svepskäl för att få honom utlämnad. Han har anklagats för samröre med Gülenrörelsen och riskerar vid en utlämning till Turkiet att utsättas för förföljelse på grund av en tillskriven politisk uppfattning vilket är tillräckligt för att grunda flyktingstatus. Han har sökt asyl i Sverige.

Högsta domstolens bedömning

Dubbel straffbarhet

10. Enligt 4 § första stycket utlämningslagen får utlämning beviljas endast om den gärning för vilken utlämning begärs motsvarar brott, för vilket enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. Har den som är begärd utlämnad dömts för gärningen får utlämning ske endast om påföljden utgör frihetsstraff i minst fyra månader.

11. De gärningar som utlämningsframställningen avser motsvaras i svensk rätt av bedrägeri. Den förmögenhetsskada som gärningarna inneburit är begränsad och många gånger ligger den, enbart sett till värdegränsen, på en nivå som motsvarar ringa bedrägeri. Ömer Altun har emellertid enligt domarna ägnat sig åt likartad brottslighet över viss tid och vilselett målsägandena med hjälp av

annonsering över internet. Gärningarna ska därmed enligt svensk rätt bedömas som bedrägerier av normalgraden.

12. För sådant brott är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. Kravet på dubbel straffbarhet i 4 § utlämningslagen är därmed uppfyllt.

Risk för förföljelse

13. Av 7 § utlämningslagen följer att utlämning inte får ske av den som på grund av bl.a. sin politiska uppfattning eller annars på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för förföljelse som riktar sig mot hans eller hennes liv eller frihet, eller annars är av svår beskaffenhet. Avsikten är att regleringen ska motsvara det skydd som flyktingar ges enligt utlämningslagen (2005:716) och 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning.

14. Av utredningen i Högsta domstolen framgår att Ömer Altun vid flera tillfällen, även efter händelserna 2017, lämnat Turkiet för att sedan frivilligt återvända dit och vistas där. Detta talar mot att han riskerar att utsättas för förföljelse på grund av politisk uppfattning. Det har inte heller i övrigt framkommit något som visar att han löper en konkret risk att utsättas för sådan förföljelse som avses i regleringen.

15. Det finns därmed inte hinder mot utlämning enligt 7 § utlämningslagen.

Domarna

16. Turkiet har, liksom Sverige, tillträtt 1957 års europeiska utlämningskonvention och har också ratificerat det andra tilläggsprotokollet till konventionen som reglerar bl.a. förutsättningarna för utlämning på grund av en dom som har meddelats utan att den dömde har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol (utevarodom).

17. Enligt 9 § tredje stycket utlämningslagen ska, under sådana omständigheter, en fällande dom godtas, om det inte framgår att domslutet är uppenbart oriktigt. Men en utevarodom ska godtas endast om den dömdes rättighet att försvara sig ändå kan anses ha blivit nöjaktigt tillgodosedd eller den dömde, enligt en försäkran som den anmodande staten lämnar i utlämningsärendet, har möjlighet att påkalla en ny domstolsprövning som tillgodoser denna rättighet.

18. De domar som har åberopats till grund för framställningen kan inte anses uppenbart oriktiga.

19. Av domarna framgår emellertid att Ömer Altun inte har varit närvarande vid mer än en av de förhandlingar som ligger till grund för domarna. Turkiet har dock lämnat en försäkran som uppfyller kraven enligt 9 § tredje stycket utlämningslagen.

20. Hinder mot utlämning enligt 9 § utlämningslagen föreligger därmed inte.

Inga andra hinder enligt utlämningslagen

21. Det finns inte heller i övrigt något hinder enligt utlämningslagen mot den begärda utlämningen.

Europakonventionens krav vid utlämning

22. Av artikel 3 i Europakonventionen följer att en stat inte får lämna ut en person till ett annat land, om det finns starka skäl att tro att han eller hon löper en verklig risk för att i det landet utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Den omständigheten att en stat ofta kränker mänskliga rättigheter utgör typiskt sett inte tillräcklig grund för att anse att en utlämning till landet står i strid med artikel 3. Den allmänna situationen i

ett land är emellertid element i bedömningen av omständigheterna i det enskilda fallet.

23. Utlämning kan också vara oförenlig med artikel 6 i Europakonventionen, som föreskriver att var och en vid en prövning av anklagelse om brott ska vara berättigad till en rättvis rättegång. För att så ska vara fallet krävs att det visas att det finns en risk för att den som begärs utlämnad på ett flagrant sätt kommer att förvägras en rättvis rättegång.

Situationen i Turkiet

24. Av Utrikesdepartementets rapport *Turkiet – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 15 maj 2021* framgår bl.a. följande.

25. Respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer urholkas fortlöpande. Situationen präglas av det tvååriga undantagstillstånd som infördes efter kuppörsöket 2016. De påföljande lagändringarna har försvagat viktiga demokratiska kontrollmekanismer och stärkt presidentämbetet ytterligare. Inte minst rättsväsendets oberoende och rättssäkerheten har undergrävts. Korruption fortsätter att vara ett utbrett problem. Lagar mot terrorism och brott mot staten, liksom anklagelser om förtal av presidenten, används för att tysta oppositionspolitiker, oliktänkande och regimkritiker. Avsaknaden av ett oberoende rättsväsende begränsar rättssäkerheten. Efter kuppörsöket 2016 avskedades cirka en fjärdedel av landets domare och åklagare. Sedan dess har ett stort antal nya domare och åklagare rekryterats. Oppositionspolitiker har kritiserat utnämningarna för att vara politiska. Domstolarna följer inte alltid prejudikat och har också underlåtit att verkställa Europadomstolens beslut.

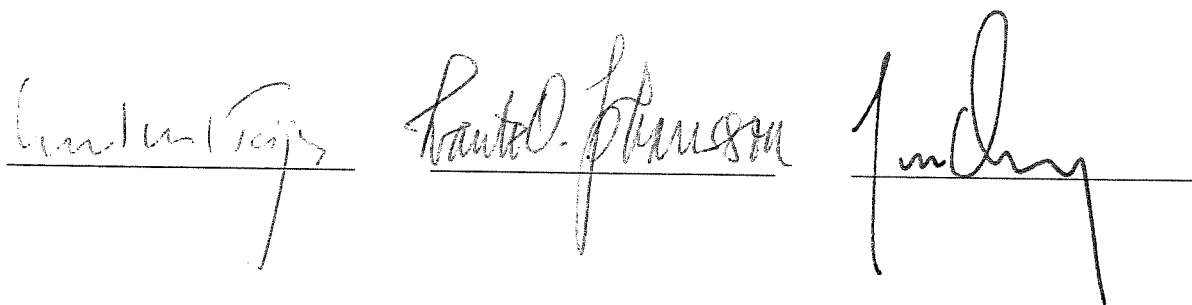
En utlämning är inte oförenlig med Europakonventionen

26. Situationen beträffande mänskliga rättigheter och demokrati i Turkiet är bekymmersam. Förhållandena i Turkiet inger också betänkligheter när det gäller situationen för personer som verkställer fängelsestraff. De uppgifter som Ömer Altun lämnat och vad som i övrigt kommit fram genom utredningen ger emellertid inte tillräckligt stöd för att en utlämning för aktuell straffverkställighet skulle vara oförenlig med vare sig artikel 3 eller 6 i Europakonventionen för det fall att han utlämnas till Turkiet.

27. Utredningen ger inte heller i övrigt underlag för bedömningen att en utlämning skulle vara oförenlig med Europakonventionen.

Häktning

28. Det finns fortfarande skäl för att Ömer Altun ska vara häktad.

Three handwritten signatures are shown, each written over a horizontal line. From left to right, the signatures appear to be: Gudmund Toijer, Svante O. Johansson, and Jonas Malmberg.

I avgörandet har deltagit justitieråden Gudmund Toijer, Svante O. Johansson (referent) och Jonas Malmberg

Föredragande har varit justitiesekreteraren Charlotta Hallgren